

מִלְפָּנָיו עַל־עַמּוּהָ: ^ט וַיָּבֹא הַתֶּדֶן וַיִּגֹּד לְאַסְתֵּר אֶת
דְּבָרֵי מֶרְדֵּכָי: ^י וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתֶךָ וּתְצַוְהוּ
אֶל־מֶרְדֵּכָי: ^{יא} כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ
וְדָעִים אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ
אֶל־הַחֹצֵר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקְרָא אַחַת דָּתוֹ
לְהַמִּית לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־יִשְׁרָבִיט
הַזֶּהב וְחִיָּה וְאַנִּי לֹא נִקְרָאתִי לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה
שְׁלוֹשִׁים יָוָם: ^{יב} וַיִּגִּידוּ לְמֶרְדֵּכָי אֶת דְּבָרֵי אֶסְתֵּר:
^{יג} וַיֹּאמֶר מֶרְדֵּכָי לְהָשִׁיב אֶל־אַסְתֵּר אֶל־תְּדַמִּי בְּנַפְשָׁךְ
לְהַמְלִיט בֵּית־הַמֶּלֶךְ מִכָּל־הַיְּהוּדִים:

אוצר החכמה

דברים

דש"י

אוצר החכמה

(יג) [אל תדמי בנפשך — אל תחשצי⁶. כמו: "והיה כאשר דימיתיו" (צמדצר לג
(נו)]⁷. אל תדמי בנפשך — אל תהי סצורה להימלט ציוס ההריגה צצית המלך⁸,
שאין את רוצה לסכן עכשיו עצמך על הספק לצוא אל המלך שלא צרשות⁹.

6 השוה ראב"ע. 7 נוסף בנרד. 8 "בית המלך" פירוש: "בבית המלך". ראה ראב"ע נוסח ב. 9 כלומר: מה שאינך רוצה להיכנס אל המלך ללא רשות משום שאת חוששת שיהרגך, ואילו שתיהרגי

מחמת גזירת המן להרוג את כל היהודים אינך חוששת, הוא כנראה משום שאת חושבת שבעת הגזירה תימלטי לבית המלך ותינצלי. דעי שאין זה כך ולא תינצלי, כי מי יודע אם אז יחפוץ כך המלך.

ביאור הגר"א

(יא) כל עבדי המלך כו'. פירוש, שאמרה שלא תועיל אלא אדרבה שתקלקל, כי מפורסם הוא אשר כל איש ואשה כו' אחת דתו להמית, ובדבר המפורסם יהיה יותר תקלה אם אעבור על דתו. ועוד, ואני לא נקראתי לבא אל המלך כו', ומסתמא ישלח אלי באותן הימים, ומה לי לעבור על דתו בימים מועטים. (יג) ויאמר מרדכי כו' אל תדמי בנפשך כו'. פירוש, כי מרדכי חשדה שהיא סוברת "שאין אומרים חטא בשביל שיוכה חבירך"⁵. ובדבר הזה תיהרג ואל תעבור והיא אינה מחוייבת בזה, לכן אמר שאפילו בלא כן, תיהרג. ולכן אל תתרפה ותלך.

יד **כִּי אִם־הַחֲרָשׁ תַּחֲרִישִׁי בַּעַת הַזֹּאת הַיּוֹחַ וְהַצֵּלָה**
יַעֲמֹד לַיהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאַתָּה וּבֵית־אֲבִיךָ
תֵּאבְדוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם־לָעֵת כְּזֹאת הִגַּעַתְּ לַמְּלָכוֹת:
טו **וְתֹאמַר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל־מַרְדֵּכָי: טז לךְ כְּנוֹס**
אֶת־כָּל־הַיהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוּשַׁן וְצִוּמוּ עָלַי
וְאַל־תֹּאכְלוּ וְאַל־תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וַיּוֹם
גַּם־אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אֲצֻם כֵּן וּבִכֵּן אָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ

רשי"י

(יד) ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות — ומי יודע אם יחפוץ נך המלך לשנה הצאה¹⁰ שהוא זמן ההריגה. לעת כזאת — שהוא היה עומד צניסן וזמן ההריגה צאדר¹¹ לשנה הצאה¹². הגעת למלכות — אם תגיע¹³ לגדולה שאת זה עכשיו.

¹⁰⁻¹² **לעתי החכמה**

10 "לעת כזאת" פירושו: כשתגיע עוד פעם את כזאת, ויהיננו: בשנה הבאה. כעין זה ברס"ג, ולא כראב"ע. 11 ואף שזה לא אותו חודש, זו אותה עת. 12 "נראה" 13 הוא כבר השנה הבאה" - "שם אפרים". 13 ולשון "הגעת" הוא עבר במשמעות עתיד.

ביאור הגר"א

(יד) ואת ובית אביך תאבדו. פירוש, אלא הוא כמו ההורג. ולכך אמר ש'את ובית כמ"ש⁶: "גם מתרפה במלאכתו אח אביך תאבדו", ואת' שאת מלכה מקל וחומר. הוא לבעל משחית⁷. פירוש, אם יש בידו להציל ואינו מציל, לא די שאינו מקבל שכר אפשר בימים מועטים כאלו, לכן

6 משלי יח, ט. 7 במהדורת ירושלים בהערה: עיין ביאורו על משלי כד, יא.

ליקוטי הגר"א

רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ההבדל בין 'פודה' ל'מציל' הוא זה: 'פודה' - הוא שיפדה אותו מצרותיו, ברצון הצורך אותו, ו'מציל' - הוא שמציל אותו מיד שונאו ב"יד חזקה ובזרוע נטויה". ו'פודה' - הוא מחמת התפילה, כמ"ש [תהלים נה, יט]: "פדה בשלום נפשי כי ברבים היו עמדי". ו'מציל' - הוא מחמת תורה, כדאיתא בגמ' [ברכות ז, ב]: "כל הקובע מקום לתורתו אויביו נופלים תחתיו". [ביאור הגר"א משלי יד, כח]